

MIRNA OBMOČJA

TEORETIČNO OZADJE

Mirne cone predstavljajo območja izjemnega pomena za (1) opravljanje življenjsko pomembnih funkcij ogroženih živalskih vrst (prehranjevanje, počivanje, varčevanje z energijo, razmnoževanje, vodenje mladičev, selitev) in (2) za varstvo živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov.

Na teh območjih so obiskovanje in različne dejavnosti časovno in prostorsko prilagojene tako, da so motnje čim manjše. Mirna območja so torej območja v naravnem okolju, kjer želimo, da imajo živali mir, da lahko nemoteno opravljajo vse svoje življenjske funkcije.

Definicija mirnih območij je zajeta tudi v Načrtu upravljanja JZ TNP 2016-2025: »Mirna območja so območja izjemnega pomena za varstvo živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov, na katerih so obiskovanje (hoja zunaj utrjenih in označenih poti, planinstvo) in različne dejavnosti (zračni promet, turno smučanje, jadrarno padalstvo, fotolov, kolesarstvo, gozdarstvo, kmetijstvo) časovno in prostorsko prilagojene tako, da so motnje čim manjše«.

Znotraj Triglavskega narodnega parka je do sedaj predlaganih 138 mirnih območij, kjer bi bila obisk in raba prilagojena varstvu vrst in habitatnih tipov. Mirne cone so predlagane za živalske vrste **divji petelin, rušavec, belka, planinski orel, gams, soška postrv** in habitat **visoko barje**. Prva mirna območja se bodo uveljavila na Pokljuki.

Živali so na motnje občutljive predvsem v zimskem času (ko se zatečejo v zimovališča) in v času parjenja ter vzgoje mladičev. Divji petelin in rušavci se spomladi pari na posebnih mestih, ki jih imenujemo rastišča. Mirna območja za ti dve vrsti ptic so po navadi oblikovana okoli rastišč. Gozdni kuri sta talni gnezdilki in gnezdo izdelata na tleh, zato sta v tem obdobju še posebej občutljivi na vplive človeka. V raziskavi vpliva prometa na divjega petelina in gozdnega jereba na Jelovici so ugotovili, da je tudi promet pomemben negativen dejavnik, ki vpliva na populacijo teh vrst.

GROŽNJE IN PRITISKI

- Človek (turizem, rekreacija - hoja po brezpotjih, turna smuka, jadrarno padalstvo, motorna vozila, gospodarjenje z gozdom, gradnja novih cest...)
- Krčenje ustreznih habitatov (podnebne spremembe, škodljivci, zaraščanje rastišč gozdnih kur...)
- Plenilci

Tabela 1: Primeri predlaganih mirnih območij v Triglavskem narodnem parku (dodatna informacija)

Vrsta	Habitat/Življenjsko okolje	Mirna območja	Grožnje	Predlagani ukrepi
DIVJI PETELIN	iglasti/mešani gorski gozdovi (1000-1500 m.n.v.), nujna prisotnost podrasti z jagodičevjem in mravljišči	Pokljuka, Vitranc, Bohinj, Vogel, Mežakla	Fotolov, neustrezno gospodarjenje z gozdom (sečnje), obremenjene planinske poti hoja izven označenih poti, nabiralništvo, gorsko kolesarjenje, jadrarno padalstvo	Časovna omejitev dejavnosti (izven obdobja rasti in vzgoje mladičev), fotolov v spremstvu nadzornika, postavitve ramp na gozdnih cestah, hoja izključno po označenih poteh
RUŠAVEC	alpski svet, ruševje, pašniki ob gozdni meji	Vogel, Ovčarija, Pl. Krstenica, Vršič...	Obremenjene planinske poti, hoja po brezpotju, turno smučanje, fotolov, helikopterski preleti, paša	Časovna omejitev dejavnosti (izven obdobja rasti in vzgoje mladičev), fotolov v spremstvu

			drobnice, gorsko kolesarjenje	nadzornika, hoja izključno po označenih poteh
BELKA	Visokogorska travišča nad gozdno mejo, melišča, skalovje	Mangartsko sedlo, Tosc, Zgornja Krma	Hoja po brezpotju, obremenjene planinske poti, turna smuka, jadrarno letalstvo, paša drobnice, fotolov, ...	Prepoved nadelave novih planinskih poti in markiranje neoznačenih poti, prepoved padalstva, paša v skladu s pašnimi redi, omejitev turne smuke
PLANINSKI OREL	Hribovit svet s skalnimi stenami	Komarča, Orlove glave (Vogel)	Jadrarno padalstvo, smučišče	prepoved jadralnega padalstva
GAMS	Visokogorska travišča, melišča, skalovje	Dolina Triglavskih jezer, Travniška dolina, Zgornja krma	Hoja po brezpotju, jadrarno letalstvo/padalstvo, turna smuka, obremenjene planinske poti, helikopterski preleti, panoramski preleti, paša drobnice, fotolov	Hoja po izključno označenih poteh, omejitev/prepoved padalstva
SOŠKA POSTRV	Zgornji tokovi alpskih rek, (zgornji del soškega porečja)	Velika korita Soče	Potapljanje, ribolov-krivolov	popolna omejitev izvajanja dejavnosti na vodotoku
VISOKO BARJE	Visoke alpske planote	Pokljuka (Goreljek, Šijec, Blejsko barje)	Nenadzorovno obiskovanje, paša, sečnja	Obisk barja izključno po urejenih poteh (dvignjene poti), omejitev obiska in paše, omejena/ nadzorovana sečnja

UKREPI ZA VARSTVO VRST

- zagotavljanje ustreznega **življenjskega prostora (ukrepi za izboljšanje habitata)**
- **Ukrepi za zmanjšanje vznemirjanja** (zapora gozdnih cest, omejitve izvajanja del v času parjenja, izogibanje postavljanja daljnovodov, žičnic, mrežastih žičnatih ograj...)
- zagotavljanje **prehranske kvalitete** življenjskega prostora
- vplivanje na **medvrstne interakcije** (plenilstvo)

Oblikovanje mirnih območij je eden izmed ukrepov za izboljšanje življenjskih razmer živalskih ali rastlinskih vrst.